

Aan de heer Eric Van Hooydonk
Watererfgoed Vlaanderen

Emiel Banningstraat 25
2000 Antwerpen

Viceminister-president van
de Vlaamse Regering en Vlaams
minister van Bestuurszaken,
Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Arenbergstraat 7, 1000 Brussel
Tel. 02 552 69 00 - Fax 02 552 69 01
kabinet.bourgeois@vlaanderen.be

uw bericht van
10 december 2013

uw kenmerk

ons kenmerk
Kab. Bourgeois-125

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
Halewijn Missiaen
halewijn.missiaen@vlaanderen.be

telefoonnummer
02 552 69 40

KB - 604
datum
30 JAN. 2014

Betreft: De herziening van het decreet tot bescherming van het varend erfgoed van 29 maart 2002

Geachte heer Van Hooydonk,
Geachte heer Van Cleempoel

Ik heb uw schrijven van 10 december 2013 over de herziening van het decreet van het varend erfgoed van 29 maart 2002 goed ontvangen en aandachtig gelezen.

Met spijt stel ik vast dat u zich niet kan vinden in het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet tot bescherming van het varend erfgoed van 29 maart 2002. Ook betreur ik het te vernemen dat Watererfgoed Vlaanderen meent dat het voorontwerp niet gedragen is en dat er wordt voorbijgegaan aan de opmerkingen van de watererfgoedsector. Als minister bevoegd voor het Varend Erfgoed meen ik dat er wel voldoende en grondig overleg is geweest met alle betrokken partijen om een gedragen en evenwichtig voorstel te formuleren.

Er werd gewerkt aan de hand van een discussienota waarin de input van de betrokken administraties en van de afdeling Varend Erfgoed van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, waarin de watererfgoedsector wordt vertegenwoordigd, werd geïntegreerd. Die discussienota werd in maart 2013 ter beschikking gesteld op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed en werd ruim verspreid. Watererfgoed Vlaanderen is per e-mail op de hoogte gebracht van de discussienota. De reactie van Watererfgoed werd bij de uitwerking van de decreettekst mee in overweging genomen. Het fundamentele

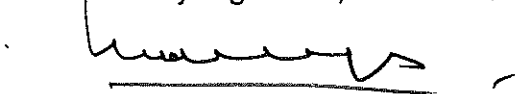
verschil tussen het voorstel van Watererfgoed Vlaanderen en het voorliggende voorontwerp van decreet is dat Watererfgoed streeft naar een thematisch decreet dat alle watererfgoed omvat, dus zowel de vaartuigen, de kaaien, sluisen, havenkranen, enzovoort en alle tradities die ermee verbonden zijn. Hoewel ik zeker begrip kan opbrengen voor dit streven, is dit in de huidige erfgoedcontext onrealistisch. In Vlaanderen werken we vandaag met verschillende overkoepelende erfgoeddecreten die alle soorten van erfgoed omvatten en dus niet thematisch zijn opgevat. De inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 is in voorbereiding, daarnaast gelden het Topstukkendecreet van 24 januari 2003 en het Cultureel-Erfgoeddecreet van 6 juli 2012. Omdat het varend erfgoed, omwille van zijn specificiteit, niet volledig wordt gedekt door het Onroerenderfgoeddecreet noch door het Topstukkendecreet of Cultureel-Erfgoeddecreet heb ik er voor geopteerd om het Varend erfgoeddecreet te behouden en aan te passen aan de hedendaagse noden.

Het voorontwerp van decreet werd op 22 november 2013 voor de eerste keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Hierna werden de adviezen ingewonnen van de strategische adviesraden SARO en SARC. Deze adviezen ondersteunen in belangrijke mate dit voorontwerp. Op 10 januari 2014 keurde de Vlaamse regering het voorontwerp een tweede keer goed. Het voorontwerp ligt nu voor advies voor bij de Raad van State. Na al deze stappen te hebben doorlopen, hoop ik in de loop van de komende weken een ontwerp van decreet tot wijziging van het Varend erfgoeddecreet ter bespreking in te dienen in het Vlaams parlement.

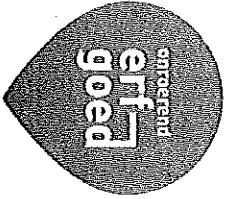
Vanwege bovenstaande redenen kan ik niet ingaan op uw voorstel om het voorontwerp van decreet terug te trekken. Als bijlage vindt u een tabel waarin de bezwaren uit uw brief één voor één worden besproken.

Verder wil ik u meedelen dat het publiek bekend maken van de resultaten van de inventaris varend erfgoed een prioriteit is. Nog voor de zomer van 2014 zal de wetenschappelijke inventaris daarom op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed worden gepubliceerd. Daarenboven bereidt mijn administratie nu de verdere uitwerking van het voorontwerp van decreet voor door een wijziging van het uitvoeringsbesluit van 4 juni 2004. Net zoals bij de herziening van het decreet, wil ik ook hier de gespecialiseerde kennis van de varend erfgoedsector inbrengen en is er plaats voor overleg en discussie. Onmiskenbaar is tijdens deze regeerperiode het beleid inzake het varend erfgoed in een hogere versnelling gekomen. Ik ben er zeker van dat de herziening van de regelgeving het varend erfgoedbeleid in de toekomst nog verder zal versterken.

Met vriendelijke groeten,

Geert Bourgeois

BESPREKING BEZWAREN WATERERFGOED VLAANDEREN

geuit in hun brief van 10 december 2013

BEZWAAR WEV	REACTIE OE
<p>Het voorontwerp is niet gedragen.</p> <p>De Proeve van Watererfgoeddecreet is gedragen, onderbouwd en realistisch maar wordt bijna geheel genegeerd.</p>	<p>De herziening van het Varend(erfgoed)decreet is van in het begin een participatief proces geweest. Verschillende partijen werden op voorhand gehoord en op basis van deze bekommernissen heeft het agentschap Onroerend Erfgoed een discussienota uitgewerkt. Deze discussienota werd in maart 2013 op de website geplaatst en werd ruim verspreid onder de betrokken partijen. Het stond iedereen vrij te reageren op deze discussienota tot 14 april 2013. Op administratief vlak werden de adviezen ingewonnen van het agentschap Kunsten en Erfgoed en het departement MOW. Dit laatste departement consulteerde bovendien verschillende watergebonden agentschappen en vier Vlaamse havens. Ook de afdeling Varend Erfgoed van de KCML is van in het begin nauw betrokken bij de herziening en heeft verschillende elementen tot verbetering van het huidige decreet aangedragen.</p> <p>De Proeve van Watererfgoeddecreet werd grondig bestudeerd. Er werden wel elementen uit het Watererfgoeddecreet verwerkt binnen de herziening van het Varend(erfgoed)decreet, zoals in het verleden al meermaals is aangetoond. Het uitgangspunt van het Watererfgoeddecreet is echter niet te verzoenen met het huidige Vlaamse erfgoedbeleid gezien de zuiver thematische aanpak. Op regelgevend vlak verkiest de Vlaamse overheid om generalistische erfgoeddecreten op te stellen</p>

	<p>en geen decreten per erfgoedthema. Dit zou immers een eendelops aantal decreten kunnen genereren.</p>
<p>Dit decreetgevend initiatief behoort als essentie de ondersteuning van het middenveld te hebben.</p>	<p>Het decreet tot bescherming van het varend erfgoed van 29 maart 2002 heeft niet tot doel het middenveld te ondersteunen maar om het varend erfgoed te behouden voor de toekomstige generaties. De Vlaamse Regering kiest ervoor om dit te doen door middel van het subsidiëren van concrete behoudsprojecten en niet door middel van het subsidiëren van verenigingen.</p> <p>Het middenveld kan begeleiding en ondersteuning krijgen van Herita, het steunpunt en de spreekbuis voor erfgoedzorgers, dat door de Vlaamse overheid wordt gesubsidieerd.</p>
<p>De bevoegde minister weigert Watererfgoed Vlaanderen te ontvangen voor overleg.</p>	<p>Het kabinet van minister Bourgeois en het agentschap Onroerend Erfgoed hebben Watererfgoed Vlaanderen uitgenodigd om te overleggen over de herziening van het Varenderfgoeddecreet maar Watererfgoed Vlaanderen is hier niet op ingegaan.</p>
<p>Het voorontwerp biedt geen oplossing voor talrijke punten.</p>	
<p>Het Decreet Varend Erfgoed van 2002 is al bij al een mislukking gebleken. Na elf jaar zijn slechts een handjevol kleine vaartuigen beschermd en zijn de bestede budgetten volslagen verwaarloosbaar.</p>	<p>Intussen genieten 16 vaartuigen definitieve bescherming als varend erfgoed. In 2013 werden niet minder dan 12 vaartuigen voorlopig beschermd. De bescherming van het varend erfgoed komt intussen dus op snelheid. In zijn totaliteit gaat het ook over beperktere aantallen beschermingen dan bij bijvoorbeeld het bouwkundig erfgoed.</p> <p>De bestede budgetten zijn tot hertoe inderdaad beperkt gebleven. Dit is enerzijds uiteraard gerelateerd aan het tot voor kort beperkte aantal beschermingen en anderzijds met de zware administratieve procedure om een premie te bekomen. Er werden tot nog toe vijf beheersprogramma's goedgekeurd. Er zijn, voor zover bekend bij de administratie, vijf nieuwe beheersprogramma's in voorbereiding. Eén van de belangrijkste doelstellingen van de herziening van het Varenderfgoeddecreet en het bijhorende uitvoeringsbesluit is juist om de betoelaging vlotter te laten verlopen. We verwachten dus dat er in de nabije toekomst meer premies zullen worden toegekend om het beheer van het beschermd varend erfgoed te ondersteunen.</p>
<p>De lijst van bedreigde en verdwenen historische schepen groeit vrijwel elke maand aan.</p>	<p>Het vrijwaren van het erfgoed is een moeilijke evenwichtsoefening. Niet alle erfgoed kan worden behouden voor de toekomstige generaties. Een belangrijke taak van de administratie bestaat er in om keuzes te maken. Het decreet tot bescherming van het varend erfgoed stelt de Vlaamse Overheid in staat om eerst via inventarisatie de erfgoedvaartuigen te identificeren en vervolgens de meest waardevolle vaartuigen te</p>

	<p>beschermen. Deze strategie blijft behouden bij de herziening van het decreet en staat ook niet ter discussie. Het vernieuwde decreet zal echter ook een juridische verankering van de wetenschappelijke inventaris voorzien, evenals de mogelijkheid om die inventaris juridisch vast te stellen. Op basis van de vaststelling kunnen beleidsmaatregelen worden genomen om het vrijwaren van erfgoedvaartuigen te faciliteren.</p>
<p>Eigenaars en beheerders van belangrijk varend erfgoed dat wetenschappelijk gezien niet als voldoende 'uniek' wordt beschouwd, staan volledig in de kou.</p>	<p>De administratie hanteert verschillende criteria om te onderzoeken welke vaartuigen in aanmerking komen voor bescherming. Vaartuigen worden beschermd in het algemeen belang vanwege hun historische, wetenschappelijke, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde. Naast de vier waarden wordt bij de selectie rekening gehouden met de geografische band, de zeldzaamheid, de gaafheid (authenticiteit), de representativiteit, de fysieke toestand en uiteindelijk het beheer. Onder dit laatste punt horen niet alleen de nodige garanties inzake behoud en onderhoud, maar ook de maatregelen en voorwaarden voor een verantwoord gebruik, exploitatie en eventuele herbestemming.</p> <p>Zeldzaamheid wordt wel mee afgewogen als criterium. De criteria vormen gezamenlijk een afwegingskader voor de evaluatie van de erfgoedwaarden van vaartuigen. De laatste thematische beschermingen stellen net enkele vaartuigen voor die representatief zijn voor een grotere groep vaartuigen. Ze zijn dus niet uniek te noemen.</p>
<p>Hetzelfde geldt voor bouwers en beheerders van replica's.</p>	<p>Onder erfgoed worden geen replica's en historiserende recent gebouwde schepen begrepen. Dergelijke vaartuigen komen niet voor bescherming in aanmerking. Dit is een algemeen aanvaarde praktijk binnen de erfgoedzorg en geldt voor alle vormen van erfgoed binnen Vlaanderen.</p>
<p>Vereinigingen, musea en bezoekersattracties slagen er vaak niet in historische vaartuigen te behouden of hun collecties uit te breiden.</p>	<p>Zoals hierboven gesteld wordt er in het varenderfgoeddecreet expliciet voor gekozen om enkel specifieke behoud- en beheerprojecten te ondersteunen. Enkel het beschermd varend erfgoed komt voor een premie in aanmerking. Het is immers zo dat de te besteden budgetten beperkt zijn en dus heel doelgericht moeten worden ingezet.</p> <p>De ondersteuning van musea in Vlaanderen wordt geregeld in het Cultureel-Erfgoeddecreet 6 juli 2012 (door middel van kwaliteitslabels aan collectiebeherende instanties).</p>
<p>De lang verwachte "licht"-bescherming van het varend erfgoed</p>	<p>Net zoals bij de bescherming van het onroerend erfgoed en de bescherming van het</p>

blijft uit.	roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang, wordt er bewust voor gekozen om geen twee beschermingsniveaus in te voeren. Ofwel is een vaartuig beschermenswaardig ofwel niet. Dit wordt bepaald op basis van de beschermingscriteria. Het is uiteraard zo dat bepaalde vaartuigen wel over erfgoedwaarden beschikken maar niet voldoende tegemoet komen aan de beschermingscriteria. In dat geval worden die vaartuigen opgenomen in de inventaris van het varende erfgoed. In het decreet wordt voorzien dat deze inventaris juridisch kan worden vastgesteld. Er worden voorlopig geen onmiddellijke rechtsgevolgen aan de opname in de inventaris verbonden. Wel biedt deze vastgestelde inventaris de mogelijkheid om met andere bevoegde instanties te overleggen over bepaalde voordelen of vrijstellingen die het vrijwaren van het geïnventariseerde erfgoed bevorderen.
De vrijwilligerswerking veroudert en verzwakt wegens gebrek aan belangstelling en stimulansen.	Herita speelt als onafhankelijke netwerkvereniging een cruciale rol bij het ondersteunen en motiveren van vrijwilligers. Monumentenwacht Vlaanderen heeft een aparte door Vlaanderen gesubsidieerde werking gericht op varende erfgoed. De medewerker, gespecialiseerd in varende erfgoed, staat specifiek ter beschikking van de eigenaars en beheerders van varende erfgoed om hen te ondersteunen bij het beheer van het varende erfgoed.
Maritieme overheden en havenbesturen beschouwen het beheer van de hen toebehorende historische vaartuigen niet als een van hun kerntaken.	In een nota van het departement Mobiliteit en Openbare Werken, ontvangen op 22 november 2012, wordt het initiatief tot een beter behoud en een toegankelijker varende erfgoed evenwel verwelkomd. Het departement is er van overtuigd dat het varende erfgoed in het verleden te weinig aandacht heeft gekregen. Een hogere zichtbaarheid is gewenst om ook jongere mensen in de scheepvaart- en havenwereld geïnteresseerd te krijgen. Het bewustzijn groeit dat het behoud van ons historisch varende patrimonium van groot belang is. Verder overleg hierover met de bevoegde maritieme overheden en havenbesturen is wenselijk.
Het resultaat van de Vlaamse inventarisatie van het varende erfgoed werd nog niet publiek bekend gemaakt.	Het publiek beschikbaar stellen van de wetenschappelijke inventaris varende erfgoed is prioritair. Voor de zomer van 2014 zullen de resultaten van deze wetenschappelijke inventaris op de website van het agentschap onroerend erfgoed worden geplaatst (www.onroenderfgoed.be).
Het varenderfgoedbeleid is helemaal niet in het onroerenderfgoedbeleid, het topstukkenbeleid en het	De herziening van het Varenderfgoeddecreet heeft juist de afstemming met het Onroerenderfgoeddecreet, het Topstukkendecreet en het Cultureel-Erfgoeddecreet

<p>museumbeleid geïntegreerd.</p>	<p>tot doel. Deze afstemming op decretaal vlak behelst uiteraard enkel de juridische afstemming. Daarnaast wordt door de bevoegde administraties ook gewerkt aan beleidsmatige afstemming.</p>
<p>De Charlesville kon niet worden gered onder voorwendsel dat Vlaanderen niet bevoegd is in het buitenland.</p>	<p>Op 12 juni 2013 heb ik in de Commissie Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed van het Vlaams parlement, naar aanleiding van enkele vragen om uitleg, een uitgebreide toelichting gegeven over het dossier van de Charlesville. Hoewel de teloorgang van het schip te betreuren is, bleek het naar Vlaanderen halen van de Charlesville onhaalbaar.</p>
<p>Het voorontwerp houdt vast aan de inadequate en dogmatische analogie met het onroerenderfgoedbeleid.</p>	
<p>De minimalistische en juridisch-technische bijschaving van het Varenderfgoeddecreet blijft expliciet gebaseerd op de inadequate en wereldvreemde analogie met het onroerenderfgoedbeleid.</p>	<p>Watererfgoed Vlaanderen is niet duidelijk in wat wenselijk is: aan de ene kant verwacht de vereniging een integratie van het varenderfgoedbeleid en het onroerenderfgoedbeleid en aan de andere kant spreekt het van een wereldvreemde analogie met het onroerenderfgoedbeleid.</p> <p>Na overleg met verschillende betrokken partijen is ervoor gekozen om geen fundamentele herziening van het Varenderfgoeddecreet in gang te zetten, maar om het bestaande decreet aan te passen aan enkele belangrijke tekortkomingen, zoals beschreven in de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet. Deze aanpassingen zijn zeker niet enkel juridisch-technisch. Zo komen er bijvoorbeeld toelatings- en meldingsplichten voor het beschermde varend erfgoed om de opvolging van deze vaartuigen mogelijk te maken en wordt de procedure om een premie te bekomen vereenvoudigd.</p> <p>De bescherming van het varend erfgoed werd bewust niet door het Onroerenderfgoeddecreet geregeld omdat er naast de analogieën ook belangrijke verschillen zijn. Waar mogelijk worden de juridische procedures wel op elkaar afgestemd vanwege de efficiëntie en de transparantie.</p>
<p>MEV wijst op fundamentele verschillen tussen varend erfgoed en onroerend erfgoed:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de geringe omvang van de Vlaamse varend erfgoedvloot; - het bestaan van verschillende exemplaren van dezelfde traditionele scheepstypes; - de relatief kleine schaalgroottes van de meeste varenderfgoedprojecten; 	<p>Enkele verschillen die hieronder worden aangehaald zijn in feite gelijkenissen met het onroerend erfgoed zoals het bestaan van verschillende exemplaren van hetzelfde type, de relatief kleine schaalgroottes van vele projecten, het snel verdwijnen van technische kennis, de moeilijkheden tot herbestemming, het snelle en onherroepelijke karakter in geval van teloorgang, ...</p> <p>Anderen zijn inderdaad duidelijke verschilpunten met het onroerend erfgoed zoals de onbeschikbaarheid van aanmeerplaatsen, de mogelijkheid tot opkoop door buitenlandse geïnteresseerden, de verzilvering van de schrootwaarde. De herziening</p>

<ul style="list-style-type: none"> - het snel verdwijnen van technische kennis en werfruimte; - de moeilijkheid van een economische herbestemming en commerciële exploitatie; - de doorgaans zeer geringe beschikbare particuliere middelen in relatie tot de kosten; - de onbeschikbaarheid van aanmeerplaatsen; - het snelle en onherroepelijke karakter van teloorgang; - de stimulerende functies van de bouw van replica's; - de mogelijkheid tot opkoop van schepen door buitenlandse geïnteresseerden; - de dreiging die uitgaat van de verzilvering van de schrootwaarde. 	<p>van het Varenderfgoeddecreet houdt echter rekening met de specificiteit en het varend karakter van deze erfgoedobjecten. Zo werd bijvoorbeeld in het voorontwerp van decreet een toelatingsplicht ingeschreven voor het buiten Vlaanderen brengen van beschermde vaartuigen.</p>
Op talrijke punten is het voorontwerp niet ernstig en onredelijk.	
<p>De Vlaamse inventaris van het varend erfgoed wordt een juridisch statuut gegeven zonder dat de criteria voor opname op deze inventaris in het decreet zijn opgenomen.</p>	<p>De criteria voor opname in de inventaris worden opgenomen in het uitvoeringsbesluit van het decreet. Dit wordt voorzien in artikel 5 van het wijzigingsdecreet: "De Vlaamse Regering bepaalt de criteria voor het opnemen en schrappen van varend erfgoed in de inventaris van het varend erfgoed".</p>
<p>De vaststelling van de inventaris is niet gelijk aan een 'licht'-bescherming aangezien er aan deze vaststelling geen enkele gunstmaatregel wordt verbonden.</p>	<p>De vaststelling van de inventaris is inderdaad geen 'licht'-bescherming. Zoals hierboven gesteld wordt bewust niet gekozen voor twee beschermingsniveaus. De vaststelling van de inventaris heeft tot doel om in overleg te gaan met andere overheden, instanties en verenigingen om zo voordelen of vrijstellingen te kunnen verkrijgen voor dit varend erfgoed. Er wordt wel voorzien in een herkenningsteken voor vaartuigen opgenomen op de inventaris.</p>
<p>De handhavingsregeling is volledig buiten proportie. Een privaatrechterlijke handhaving is een valabel en meer aantrekkelijk initiatief.</p>	<p>Het is een anomalie dat er tot nu toe geen handhavingsluit was voorzien bij het decreet tot bescherming van het varend erfgoed. Zonder handhavingsregeling beschikken we niet over een stok achter de deur als dat nodig zou blijken. Zonder handhaving blijft een wet of decreet immers dode letter. Omwille van efficiëntie en transparantie van de regels en structuren dient het Onroerenderfgoeddecreet als kaderdecreet voor de handhaving van het Varenderfgoeddecreet. Er kan geen sprake zijn van een privaatrechterlijke handhaving van het decreet vermits de bescherming van het erfgoed voor iedereen van belang is en dus niet enkel voor bepaalde individuen. De beleidsuitvoering in het kader van dit decreet is een</p>

	<p>taak van het agentschap onroerend erfgoed en dit agentschap ziet dus toe op de correcte toepassing van het decreet. Het agentschap Inspectie RWO is verantwoordelijke voor de handhaving ervan.</p>
<p>Anderere overheden worden van betoelaging uitgesloten wat onbegrijpelijk is nu vele historische vaartuigen van dergelijke overheden eigendom zijn.</p>	<p>Anderere overheden worden geacht om als goede huisvader zorg te dragen voor hun eigen patrimonium. Het betoelagen van de federale of Vlaamse overheid wordt principieel niet ingeschreven gezien het dan een vestzak-broekzakoperatie betreft. Het niet-betoelagen van provinciale eigendommen kadert binnen de afspraken gemaakt in het Witboek Interne Staatshervorming. Lokale overheden komen wel in aanmerking voor premies.</p>
<p>Over het algemeen wordt rond een aantal essentiële punten een veel te ruime regelgevingsbevoegdheid toegekend aan de Vlaamse Regering.</p>	<p>Het is niet duidelijk over welke essentiële punten het gaat.</p>